

Forfaitaire mestproductienormen voor mestafzetovereenkomsten: I. stikstofuitscheiding door varkens

Frits Mandersloot, PV; Age Jongbloed, ID Lelystad

Mestafzetovereenkomsten vormen de basis voor het nieuwe mestbeleid. Om de omvang van de te contracteren mestafzetruimte te kunnen vaststellen zijn forfaitaire mestproductienormen nodig. Deze mestproductienormen zijn gebaseerd op het mineraal stikstof (N). In opdracht van het Ministerie van LNV heeft de Commissie Tamminga als eerste stap voor alle in de Meststoffenwet genoemde diercategorieën de stikstofuitscheiding 'onder de staart' berekend.

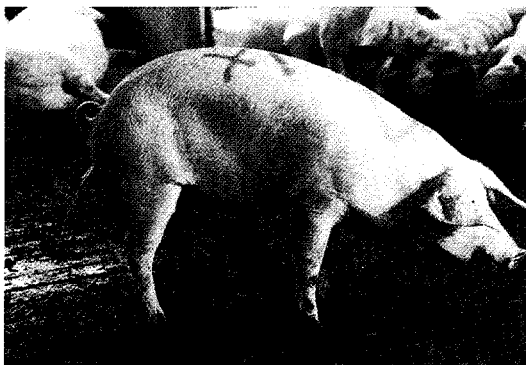
De Europese Nitraatrichtlijn en de Nederlandse mestwetgeving stellen grenzen aan de hoeveelheid dierlijke mest die op landbouwgronden mag worden toegediend. De aanvoernorm voor stikstof uit dierlijke mest is volgens de Nitraatrichtlijn vanaf 2003 170 kg per ha landbouwgrond per jaar. Voor grasland acht de Nederlandse overheid een aanvoernorm van 250 kg per ha toelaatbaar. Veebedrijven met een mestoverschot worden verplicht mestafzetovereenkomsten af te sluiten voor de afzet van het overschot aan mest. Om te bepalen hoeveel mestafzetruimte gecontracteerd moet worden, moeten veehouders weten hoeveel stikstof in de af te zetten mest aanwezig is. Voor het bepalen van deze forfaitaire mestproductienormen is het noodzakelijk inzicht te hebben in de stikstofuitscheiding 'onder de staart' door de dieren enerzijds en de daarna optredende verliezen anderzijds. Begin 2000 heeft de Commissie Forfaitaire Stikstofnormen, in de wandelgangen aangeduid als de Commissie Tamminga, zich gebogen over de stikstofuitscheiding 'onder de staart'. Ijkpunt hierbij was de verwachte situatie in het jaar 2003, als MINAS en de nitraatrichtlijn volledig zijn geïmplementeerd. De gasvormige stikstofverliezen uit mest zijn ingeschat door de Commissie Forfaitaire Waarden voor Gasvormige Stikstofverliezen uit Stallen en Mestopslagen (Commissie Oenema). Het volgende artikel (2. gasvormige stikstofverliezen bij varkens) gaat in op het werk van de Commissie Oenema. Tenslotte worden in het derde artikel (3. normen in wetsontwerp Wijziging Meststoffenwet) de forfaitaire mestproductienormen voor varkens vermeld, zoals die momenteel in het wetsontwerp Wijziging Meststoffenwet zijn opgenomen.

Stikstofuitscheiding 'onder de staart'

Voor het berekenen van de stikstofuitscheiding 'onder de staart' is uitgegaan van het principe dat alle stikstof die wordt opgenomen maar niet wordt vastgelegd in vlees uiteindelijk 'onder de staart' het dier verlaat. Voor het berekenen van de uitscheiding per diercategorie zijn de volgende gegevens belangrijk:

- voeropname en het stikstofgehalte in het voer;
- gewichtstoename van het dier en het stikstofgehalte per kg groei.

Op basis van deze gegevens is de stikstofuitscheiding per gemiddeld aanwezig dier in elk van de categorieën berekend. Voor voeropname en gewichtstoename is voor zeugen en vleesvarkens zoveel mogelijk uitgegaan van huidige technische resultaten. Rekening houdend met langjarige trends in technische resultaten en een verbod op anti-microbiële groeibevorderaars in 2003 zijn vervolgens de ver-

Bron: EBI/Boerderij

wachte gemiddelde resultaten voor 2003 ingeschat. Voor de overige categorieën is zoveel mogelijk aangesloten bij uitgangspunten die gebruikt worden in het kader van de berekening van de landelijke mestproductie (Werkgroep Uniformering Mestcijfers) en bij de uniformeringsafspraken voor de varkenshouderij. Tenslotte is uitgegaan van lagere stikstofgehalten in het voer in 2003.

Voorbeeld berekening stikstofuitscheiding

Als voorbeeld volgt hieronder de berekening van de stikstofuitscheiding van een vleesvarken (categorie 411: ca 25 kg tot ca 110 kg). Uitgangspunt is dat dit dier in 2003 groeit van 25 tot 114 kg in 114 dagen. Het stikstofgehalte in het dier is ingeschat op 24,8 g per kg levend gewicht. Naar verwachting is de voederconversie in 2003 2,65 bij een groei van 774 g per dag. De voeropname in deze periode is dan 36 kg startvoer (25,6 g N per kg) en 198 kg vleesvarkensvoer (24,8 g N per kg). Hieruit resulteert:

$$\begin{aligned} \text{Opgenomen hoeveelheid stikstof:} \\ (36 \times 25,6 + 198 \times 24,8) / 1000 &= 5,8 \text{ kg N} \\ \text{Vastgelegd: } ((114 - 25) \times 24,8) / 1000 &= 2,2 \text{ kg N} \\ \hline \text{Uitgescheiden 'onder de staart'} &= 3,6 \text{ kg N} \end{aligned}$$

Het dier is gedurende 114 dagen aanwezig. Dit betekent dat gemiddeld per dag de stikstofuitscheiding $3,6 / 114 =$ bijna 32 gram bedraagt. Per gemiddeld aanwezig dier per jaar is de normatieve stikstofuitscheiding 'onder de staart' dan 11,7 kg.

Overzicht per categorie

In tabel I is de stikstofuitscheiding voor de verschillende categorieën varkens vermeld. De diercategorieën zijn afkomstig uit de huidige Meststoffenwet.

Wijziging Meststoffenwet

De in dit artikel vermelde stikstofuitscheiding is door de Commissie Tamminga aangeleverd aan het ministerie van LNV. Het ministerie heeft deze informatie, samen met resultaten van de Commissie Oenema, gebruikt bij het opstellen van het wetsontwerp Wijziging Meststoffenwet, dat onlangs naar de Tweede Kamer gestuurd is. Het derde artikel (3. normen in wetsontwerp Wijziging Meststoffenwet) gaat in op de uiteindelijk voorgestelde forfaitaire mestproductienormen. ■

Tabel I: Inschatting van de stikstofuitscheiding 'onder de staart' door varkens in kg N per gemiddeld aanwezig dier per jaar in 2003

Categorie	Omschrijving	Uitscheiding
400	Fokzeugen met biggen tot een leeftijd van circa 6 weken	21,4
401	Fokzeugen met biggen tot circa 25 kg	28,1
402	Opfokzeugen van circa 25 kg tot circa 7 maanden	11,4
403	Opfokzeugen van circa 7 maanden tot eerste dekking	16,2
404	Opfokzeugen van circa 25 kg tot eerste dekking	11,8
405	Opfokberen van circa 25 kg tot circa 7 maanden	11,0
406	Dekberen van circa 7 maanden en ouder	21,1
407	Biggen van circa 6 weken tot circa 26 kg	3,3
410	Slachtzeugen	20,9
411	Vleesvarkens van circa 25 kg tot circa 110 kg	11,7